

Course of study (code) / Назва дисципліни (шифр)	Внутрішній економічний механізм підприємства VEMP0513B	
Academic year / Навчальний рік - Семестр	2022/2023 –5 семестр	
Course of study / Назва спеціальності	051 Економіка	
Educational program / Освітня програма Education - ECTS / Рівень – Кредити Status / Статус Learning language / Мова навчання	«Економіка» Перший (бакалаврський) рівень - 6 ECTS Вибіркова Українська	
Author / Укладач	Мацюра Світлана Іванівна, кандидат економічних наук, доцент, Державний університет економіки і технологій, e-mail: mazura_si@kneu.dp.ua , http://orcid.org/0000-0002-3243-7683 моб. +380679717268	
Консультації	вт, 14.00-15.00	

A. OBJECTIVE OF THE SUBJECT / МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу – полягає в тому, щоб навчити студентів теоретико-методичним основам функціонування внутрішнього економічного механізму підприємства, яке діє в ринкових умовах господарювання, сформувати у студентів самостійне мислення та професійні навички.

B. SUBJECT PROGRAM / ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Виробничо-організаційна та економічна структуризація підприємства

Концепції підприємства, виробнича структура, форми спеціалізації, організаційна структура управління, типи організаційних структур, центр прибутку, стратегічний господарський підрозділ.

Підприємство — складна відкрита система. Різні аспекти системної побудови підприємства: виробничо-технічний, організаційний, економічний. Економічна модель підприємства як відкритої системи. Горизонтальний та вертикальний поділ праці на підприємстві, його структуризація. Адміністративно-правовий статус підприємства.

Функції підприємства й організаційні форми їх виконання. Виробничі, невиробничі, обслуговуючі підрозділи та апарат управління. Виробничі підрозділи основної та неосновної (допоміжної) діяльності. Схеми взаємозв'язків і взаємодії підрозділів основного виробництва, виробничої та соціальної інфраструктури. Динамічні зміни структури підприємства під впливом ринкової кон'юнктури й рівня кооперування.

Чинники, що визначають організаційно-економічну структуру підприємства. Економічний статус підрозділів підприємства та його вплив на структуру управління. Підрозділи внутрішньої кооперації та підрозділи, що випускають готову продукцію. Центри витрат і центри прибутку у структурі підприємства. Сучасні тенденції трансформації організаційно-виробничих структур. Стратегічні господарські підрозділи та їх роль у підвищенні конкурентоспроможності компаній.

Тема 2. Структура та форми функціонування внутрішнього економічного механізму

Господарський механізм, економічний механізм, структура внутрішнього економічного механізму, організаційно-технічна система підприємства, система планування, система контролю та оцінки діяльності, мотиваційний механізм, принципи побудови, умови ефективного функціонування та форми внутрішнього економічного механізму.

Економічні інтереси як мотиваційний чинник. Форми реалізації економічних інтересів на рівні підприємства, підрозділів і окремих працівників. Економічний механізм як система чинників, що забезпечує реалізацію економічних інтересів. Зв'язок і відмінності економічних механізмів підприємства та його підрозділів. Орієнтація внутрішнього економічного механізму на вирішення переважно тактичних (поточних) завдань, обмежену сферу діяльності. Трансформація принципів економічної діяльності підприємства на рівні підрозділів. Основні засади побудови внутрішнього економічного механізму.

Функціональне й майнове розмежування підрозділів. Чітке визначення кінцевих результатів діяльності. Обґрунтована система показників планування, обліку та оцінювання діяльності. Прогресивна нормативна база. Належний облік зберігання та руху матеріальних цінностей, витрат, продукції. Дієві форми матеріального заохочення та матеріальної відповідальності. Документальна регламентація статусу, прав і обов'язків підрозділів.

Залежність форми функціонування внутрішнього економічного механізму від призначення продукції, розмірів підприємства та його підрозділів. Пряме планове регулювання діяльності з боку центрального апарату управління за деталізованою системою показників. Переваги і недоліки такої форми, сфера її застосування. Умови та ефективність розширення самостійності діяльності підрозділів. Договірні форми регулювання діяльності підрозділів внутрішньозаводської кооперації. Підрозділи як самостійні суб'єкти ринку й генератори прибутку. Функції центрального апарату управління за умов широкої самостійності підрозділів. Відносини між підрозділами, підрозділами та апаратом управління. Світовий і вітчизняний досвід внутрішніх економічних відносин.

Тема 3. Внутрішні ціни та методи їх формування

Внутрішні ціни, функції внутрішніх цін, методи формування внутрішніх цін, верхня та нижня межа внутрішніх цін, розподіл прибутку між підрозділами, база розподілу прибутку.

Вартісне оцінювання ресурсів і продукції. Внутрішнє формування витрат, визначення вартості проміжної і кінцевої продукції, формування й розподіл доходу. Ціни на сировину та матеріали. Особливості внутрішнього оцінювання матеріалів у разі зберігання їх у запасах за умов нестабільності ринкових цін.

Ціни на базі витрат виробництва та умови їх застосування. Ціни з урахуванням прибутку, їх функції, умови застосування та методи розробки. Розподільна та стимулююча функції внутрішніх цін на базі повної вартості. Внутрішні ціни на базі ціни готової (кінцевої) продукції, договірні та ринкові ціни.

Формування цін за схемою «собівартість + прибуток», нижня і верхня межі ціни в довгостроковому та короткостроковому періодах. Формування ціни як функції витрат і цільового прибутку. Методи встановлення ціни «за рівнем поточних цін», «рівнем попиту», їх особливості та сфери застосування. Стратегія і тактика ціноутворення на підприємстві.

Тема 4. Система та порядок планування

Планування, внутрішнє планування, склад розділів плану структурних підрозділів підприємства, принципи розробки внутрішніх планів, методи планування, синхронне планування, послідовне планування, ієрархічне планування, нормативна база, норми і нормативи, методи обчислення норм та нормативів.

Зв'язок внутрішньозаводського планування з плануванням діяльності підприємства в цілому. Особливості внутрішнього планування залежно від вибраної схеми економічного управління. Горизонт внутрішніх планів, їх орієнтація на вирішення тактичних завдань. Структура та показники внутрішніх планів для підрозділів центрів витрат і центрів прибутку, підрозділів різного ієрархічного рівня.

Принципи системності, участі (партисипативності), оптимальності, безперервності та гнучкості у внутрішньому плануванні. Економічне значення цих принципів і умови їх додержання. Методи планування. Сутність, переваги і недоліки синхронного (симуль-таційного) і послідовного (сукцесійного) планування. Методи ієрархічного планування, їх переваги, недоліки та сфера застосування. Оптимальний розподіл ресурсів підприємства у процесі розробки планів підрозділів.

Система техніко-економічних норм і нормативів як основа розробки планів. Класифікація норм і нормативів за їх видами, терміном дії, ступенем диференціації та агрегування. Методи розробки норм і нормативів. Організація нормативного господарства підприємства та його функціонування. Заміна й коригування норм. Внутрішні ціни як важливий елемент нормативної бази підприємства.

Тема 5. Виробнича програма та її ресурсне обґрунтування

Виробнича програма, порядок розробки виробничої програми, планово-облікові одиниці завдання, запуск виробів, бригадокомплект, розмір партії деталей, товарна продукція, валова продукція, виробнича потужність, пропускна спроможність устаткування, завантаження устаткування, середньооблікова та явочна чисельність працівників, фонд часу роботи одного робітника, теорія масового обслуговування.

Сутність виробничої програми підрозділів. Планово-облікові одиниці виробничої програми та їх залежність від типу виробництва. Особливості розробки планів виробництва для внутрішньоопераційних підрозділів і підрозділів, що виготовляють товарну продукцію. Обґрунтування планів випуску та запуску виробів за умов тривалого виробничого циклу. Послідовність запуску продукції у виробництво та її оптимізація. Одиниці виміру та показники загального обсягу виробництва. Особливості розробки виробничих програм допоміжних підрозділів.

Особливості обґрунтування виробничої програми в одно-і багатопродуктовому виробництві. Обчислення пропускної здатності груп устаткування та їх завантаження. Можливості відносного вирівнювання завантаження взаємозв'язаних підрозділів і устаткування у короткостроковому та довгостроковому періодах.

Трудомісткість виробничої програми та її залежність від рівня механізації і автоматизації виробництва. Особливості обчислення потрібної кількості робітників залежно від їх функцій і ролі у виробничому процесі. Оптимізація роботи людино-машинних систем за критерієм витрат на основі теорії масового обслуговування.

Тема 6. Планування витрат (прибутку)

Витрати, класифікація витрат, планування витрат за місцями, видами та носіями, склад витрат підрозділу, кошторис витрат, функції кошторисів, методика обчислення кошторисів за статтями, побудова кошторисів за елементами витрат, собівартість, калькуляція собівартості, методика обчислення собівартості кінцевої продукції підрозділів, методи розподілу непрямих витрат, показники прибутку.

Елементи й калькуляційні статті витрат, прямі і непрямі, змінні і постійні витрати підрозділів. Регульовані і нерегульовані витрати. Основні показники витрат підрозділів: кошториси, собівартість виробів. Загальний порядок розробки планів витрат підрозділів. Послідовність планування витрат основних і допоміжних підрозділів.

Функції кошторисів, їх елементна та калькуляційна структура. Обчислення матеріальних витрат, витрат на зарплату й соціальні потреби. Формування загальногвиробничих витрат, їх поділ на змінні та постійні. Методика обчислення окремих елементів загальногвиробничих витраті.

Визначення планової собівартості кінцевої продукції підрозділів. Обчислення собівартості окремих виробів.

Методи калькулювання та сфери їх застосування. Особливості калькулювання в одно- і багатопродуктовому виробництві. Розподіл непрямих (загальновиробничих) витрат у багатопродуктовому виробництві, бази розподілу та умови їх застосування. Обчислення прибутку в підрозділах, що є центрами прибутку.

Тема 7. Контроль і оцінювання діяльності

Контроль, напрямки і форми контролю, звітність підприємства, система показників оцінки діяльності, коефіцієнт трудового внеску, комплекtnість виробництва, ритмічність виробництва, методи оцінки роботи підрозділів, оцінка ефективності за показником витрат.

Форми контролю діяльності підрозділів. Поточний і періодичний контроль. Диспетчерський контроль ходу виробництва. Контроль якості продукції, трудової дисципліни, поточних витрат. Звітність підрозділів, її зміст і періодичність.

Оцінювання діяльності та його роль. Оцінні показники та їх обґрунтування. Визначення показників кінцевих результатів для різних підрозділів. Порівняння фактичних показників із плановими, нормативними їх значеннями, а також фактичними за минулі періоди. Сфера застосування різних критеріїв оцінювання. Комплексне оцінювання діяльності.

Оцінювання виконання плану за номенклатурою та загальним обсягом виробництва. Комплексне виготовлення продукції та його роль. Ритмічність виробництва та її визначення. Чинники забезпечення ритмічності роботи.

Відносні та абсолютні показники витрат і їх застосування для оцінювання роботи підрозділів. Необхідність перерахування планових витрат на фактичний обсяг виробництва для оцінювання роботи. Функції обчислення планових витрат на фактичний обсяг продукції, їх роль у складанні гнучких кошторисів. Аналіз відхилень фактичних витрат від планових і заходи з раціонального використання ресурсів.

Тема 8. Механізм стимулювання

Стимулювання, форми і джерела стимулювання, форми оплати праці: відрядна та почасова, системи оплати праці, оплата праці за кінцевим колективним результатом, стимулювання через участь у прибутку, форми участі у прибутку.

Стимулювання як спонукання до дій у певному напрямку. Матеріальне і нематеріальне стимулювання. Провідна роль матеріального стимулювання в забезпеченні ефективної діяльності підрозділів. Джерела стимулювання. Роль прибутку у стимулюванні персоналу.

Обґрунтування форми оплати праці з урахуванням її стимулюючих особливостей. Сфери ефективного застосування відрядної і почасової оплати праці. Об'єктивні передумови поширення почасової оплати праці. Передовий досвід і тенденції в оплаті праці.

Сутність оплати праці за кінцевим колективним результатом і сфера її ефективного використання. Формування комплексних розцінок і колективного фонду зарплати. Розподіл колективного заробітку між членами колективу.

Роль стимулювання через участь у прибутку. Форми участі у прибутку. Участь у прибутку на основі відносин власності. Виплати з прибутку за результати роботи. Централізовані і децентралізовані виплати з прибутку працівникам виробничих підрозділів.

Тема 9. Матеріальна відповідальність за результати роботи

Матеріальна відповідальність, штрафні санкції, відшкодування збитків, методи обчислення збитків та економічних санкцій, система внутрішньої матеріальної відповідальності, внутрішні претензії.

Компенсаційно-еквівалентні відносини та матеріальна відповідальність як умови ефективної взаємодії підприємств. Роль господарських договорів у забезпеченні матеріальної відповідальності. Форми матеріальної відповідальності підприємств та їх підрозділів — суб'єктів ринку за порушення договірних зобов'язань. Штрафи, відшкодування збитків. Відповідальність підприємства перед державою та споживачами за якість продукції. Матеріальна відповідальність перед державою за умови функціонування й додержання чинного законодавства.

Сутність і склад збитків. Додаткові витрати, втрата або пошкодження майна, не одержані доходи (втрачена вигода). Наслідки порушень договірних зобов'язань: зменшення обсягу виробництва й продажу продукції, простої, форсування виробництва (аритмія), заміна матеріалів, брак тощо. Порядок обчислення збитків за певними наслідками. Розподіл збитків і суми претензії між кількома контрагентами, котрі порушили договірні зобов'язання.

Зв'язок матеріальної відповідальності підприємства в цілому та його підрозділів. Структура системи внутрішньої матеріальної відповідальності на підставі економічних претензій і порядок її функціонування. Облік взаємних санкцій підрозділів і їх вплив на кінцеві результати діяльності та оцінні показники. Особливості обчислення втрат і внутрішніх економічних санкцій.

Тема 10. Аналіз системи “витрати – випуск – прибуток”

Аналіз співвідношення “витрати – випуск – прибуток” (ВВП-аналіз), маржинальний прибуток, коефіцієнт маржинального прибутку, точка беззбитковості, рівень безпеки операційної діяльності, обсяг виробництва, що забезпечує цільову прибутковість, операційний ліверидж.

Зв'язок витрат, обсягу виробництва (операційної діяльності) і прибутку. Економічне значення моделювання та аналізу цього співвідношення. Спрощена модель лінійних співвідношень у процесі ВВП-аналізу та її графічна інтерпретація. Показники, що обчислюються й аналізуються у процесі ВВП-аналізу. Поділ витрат на змінні та постійні. Роль маржинального прибутку під час аналізу та прийняття рішень.

Вплив постійних витрат на прибутковість діяльності підприємства. Рівноважний (беззбитковий) обсяг операційної діяльності (виробництва). Визначення беззбиткового обсягу операційної діяльності в натуральному і грошовому виразі. Беззбитковість та безпека діяльності підприємства і його підрозділів. Обчислення рівня економічної безпеки підприємства.

Значення управління прибутком і чинниками його формування. Визначення рівня операційної активності (обсягу виробництва), що забезпечує цільовий прибуток. Залежність прибутку від операційної активності. Операційний ліверидж (важіль), його визначення й застосування в оперативному аналізі.

Тема 11. Регулювання й оцінювання виробничих запасів

Виробничі запаси, класифікація виробничих запасів, метод ABC, системи управління запасами, методи оцінки запасів.

Роль матеріальних витрат у формуванні вартості продукції та прибутку. Витрати на поставку та зберігання матеріалів на складі, їх залежність від розмірів інтервалів поставки. Втрати (неотриманий прибуток) через відволікання коштів у виробничі запаси. Мінімізація витрат на поставку та зберігання матеріалів визначенням оптимальних партій поставок і розмірів запасів.

Динамічність цін на матеріали та різний їх рівень на складські запаси. Методи оцінювання матеріалів у запасах під час їх відпускання у виробництво, на продаж та в разі зменшення запасів з іншої причини. Сутність і умови ефективного застосування методів оцінювання: за собівартістю перших надходжень (FIFO), за собівартістю останніх надходжень (LIFO), за середньозваженою і нормативною собівартістю, ідентифікованою собівартістю і ціною продажу.

Тема 12. Адаптація операційної системи до зміни її завантаження.

Параметри і форм адаптації устаткування до заданого обсягу роботи, виробнича функція Гутенберга, селективна адаптація, мутативна адаптація, механізм оптимальної адаптації, критерії адаптації, функції граничних витрат, динамічне програмування, вибір форми придбання устаткування за критеріями витрат, лізинг.

Відповідність структури і режиму роботи операційної системи певному обсягу діяльності. Змінюваність обсягу діяльності й необхідність адаптації до нового рівня завантаження. Експлуатаційні витрати як критерій роботи операційної системи та оптимальності її адаптації до зміни завантаження. Параметри та форми адаптації.

Етапи адаптації. Комбінована адаптація однотипного устаткування з однаковими і різними експлуатаційними витратами за його кількістю, часом та інтенсивністю роботи. Процеси адаптації устаткування без регулювання часу його роботи. Особливості процесів адаптації в разі постійної і змінної інтенсивності роботи. Застосування функцій граничних витрат і динамічного програмування у процесі адаптації.

Потреба у придбанні устаткування в разі його заміни та розширення обсягу операційної діяльності. Варіанти придбання устаткування — купівля (за рахунок власних коштів, кредиту), лізинг. Сумарні дисконтовані витрати як критерій вибору форми придбання устаткування. Обчислення теперішніх (дисконтованих) витрат за порівнюваними альтернативними варіантами. Особливості обчислення лізингових платежів

C. LIST OF COMPETENCIES AND STUDIES TARGETED RESULTS / ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Загальні компетентності (ЗК)	ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
Спеціальні (фахові) компетентності (ФК)	СК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати. СК13. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності.
Програмні результати навчання (ПРН)	ПР5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади). ПР10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності. ПР12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати. ПР17. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків і можливих соціально-економічних наслідків.

D. SEMESTER PLAN / СЕМЕСТРОВИЙ ПЛАН			
Тиждень/ Дата	Тема	Форма діяльності (заняття), години, формат	Завдання для СРС (література, ресурси в інтернеті, презентація, відеокурси)
09.09.2022	Тема 1. Виробничо-організаційно та економічна структуризація підприємства 1. Економічна модель підприємства. 2. Структуризація виробничої системи підприємства	Лекція, (1 год), Online	Робота над проблемними питаннями 1. Як обчислюються коефіцієнти завантаження і пропускну спроможності устаткування? В чому полягає різниця між ними? 2. У чому полягає сутність і організаційно-економічне значення балансу пропускну спроможності та завантаження устаткування? Опрацювання літератури: основна 1, 2, 5, додаткова 6,7
09.09.2022	Тема 1. Виробничо-організаційно та економічна структуризація підприємства План практичного заняття: 1. З'ясуйте основні ознаки організації внутрішніх економічних відносин на вітчизняних підприємствах? 2. Дайте характеристику світового досвіду організації внутрішніх економічних відносин. 3. Які тенденції розвитку внутрішніх економічних відносин на зарубіжних фірмах? <i>Практичні завдання:</i> дати відповідь на тестові завдання	Практичне заняття, (1 год), Online	Опрацювання літератури: основна 1, 3, 5, додаткова 6,7
09.09.2022	Тема 2 Внутрішні ціни та методи їх формування 1. Функції та система внутрішніх цін на підприємстві. 2. Методи формування внутрішніх цін.	Проблемна лекція (1 год) Online	Робота над проблемними питаннями 1. Назвіть допоміжні показники оцінки діяльності виробничих підрозділів. 2. Які особливості оцінки діяльності допоміжних підрозділів? 3. За якими основними показниками оцінюється робота виробничих дільниць і бригад? Опрацювання літератури: основна 1, 3, 5, додаткова 6,7
23.09.2022	Тема 2 Внутрішні ціни та методи їх формування Проблемні питання: 1. Розкрийте сутність стратегії й тактики ціноутворення на підприємстві. 2. З'ясуйте, які чинники впливають на розмір прибутку, який підлягає розподілу між підрозділами підприємства? Як їх можна врахувати у процесі встановлення внутрішніх цін? <i>Практичні завдання:</i> 1. Дати відповідь на тестові вправи 2. Розв'язання задач із комплексних методичних вказівок щодо вивчення дисципліни.	Практичне заняття, F2F (1 год)	Робота над проблемними питаннями 1. За якими основними показниками оцінюється робота внутрішньокоопераційних підрозділів? 2. Назвіть і поясніть вимоги до системи показників оцінки діяльності підрозділів. 3. З'ясуйте зв'язок контролю з плануванням. Опрацювання літератури: основна 1, 3, 5, додаткова 6,7

23.09.2022	Тема 3 Система та порядок планування 1. Система та зміст внутрішніх планів. 2. Принципи та методи розробки внутрішніх планів. 3. Нормативна база планування	Лекція (1 год) F2F	Опрацювання літератури: основна 1, 4, 5 додаткова 6,7
23.09.2022	Тема 3 Система та порядок планування Практичні завдання: 1. Дати відповідь на тестові вправи 2. Заслуховування реферативних доповідей	Практичне заняття (самостійна, групова робота) (1 год) F2F	Опрацювання літератури: основна 1, 2, 5 додаткова 6,7
07.10.2022	Тема 4 . Виробнича програма та її ресурсне обґрунтування 1. Зміст і порядок розробки виробничої програми підрозділів. 2. Обґрунтування виробничої програми виробничою потужністю. 3. Забезпечення виробничої програми трудовими ресурсами.	Лекція (2 год) F2F	Робота над проблемними питаннями 1. Розкрийте механізм формування політики оплати праці на підприємстві з урахуванням державного і договірного регулювання заробітної плати. 2. Що таке показники й умови преміювання? Як вони встановлюються в конкретних умовах виробництва? Опрацювання літератури: основна 3, 5, додаткова 6,7
07.10.2022	Тема 4 . Виробнича програма та її ресурсне обґрунтування Проблемні питання: 1. З'ясуйте особливості розробки виробничої програми внутрішньокоопераційних підрозділів і підрозділів, що виготовляють готову продукцію на ринок. 2. Охарактеризуйте вплив місця підрозділу у виробничій системі підприємства на зміст і порядок розробки його виробничої програми. При відповіді на питання скористайтеся прикладами.	Практичне заняття (1 год) F2F	Опрацювання літератури: основна 1, 3, 4, 5 додаткова 6,7
07.10.2022	Тема 5. Планування витрат 1. Склад витрат підрозділів і порядок їх планування. 2. Формування кошторисів підрозділів. 3. Планування собівартості продукції.	Лекція (1 год) F2F	Робота над проблемними питаннями 1. Проаналізувати відомі медійні акції та навести приклади 4. Як обчислюється зменшення прибутку (утрачена вигода) унаслідок зменшення обсягу виробництва? 2. У чому полягають особливості внутрішньої матеріальної відповідальності? Опрацювання літератури: основна 3, 5, додаткова 6,7

21.10.2022	Тема 5. Планування витрат Проблемні питання: 1. Що передбачає процедура перерахунку загальних витрат на різні варіанти обсягу виробництва? 2. Дайте характеристику витрат на організацію й управління виробництвом цеху і методики обчислення їх планової величини. 3. Що таке втрати від браку, як визначається їх величина і за яких умов вони плануються?	Практичне заняття (презентації, дискусія) (1 год) F2F	Робота над проблемними питаннями 1. З'ясуйте порядок обчислення збитків при усуненні недоліків в одержаній продукції (виконаній роботі). 2. Як обчислюються збитки від браку продукції внаслідок прихованих дефектів одержаних матеріалів і комплектуючих виробів? 3. Поясніть методику обчислення збитків від вимушеної доставки продукції прискореним способом. Опрацювання літератури: основна 1, 3, 5, додаткова 6,7
21.10.2022	Тема 6. Контроль і оцінка діяльності 1. Контроль як функція управління. 2. Критерії оцінки діяльності підрозділів. Лекція 10. Контроль і оцінка діяльності 3. Оцінка виробничої діяльності. 4. Оцінка ефективності роботи за показником витрат.	Лекція (1 год) F2F	Самоопрацювання теоретичного матеріалу зі складанням конспекту. Робота над проблемними питаннями. КМР 2 Опрацювання літератури: основна 1, 3, 5, додаткова 6,7
21.10.2022	Заняття проводиться у формі аудиторної модульної контрольної роботи (КМР №1), яка включає теми, що входять до першого модуля. Модульна контрольна робота проводиться письмово і передбачає 2 теоретичних та 3 практичних завдання.	Практичне заняття (1 год) F2F	Робота над проблемними питаннями 1. Розкрийте механізм формування політики оплати праці на підприємстві з урахуванням державного і договірної регулювання заробітної плати. 2. Що таке показники й умови преміювання? Як вони встановлюються в конкретних умовах виробництва? Опрацювання літератури: основна 3, 5, додаткова 6,7
04.11.2022	Тема 7. Механізм стимулювання 1. Роль, форми та джерела стимулювання. 2. Стимулююча функція оплати праці. 3. Оплата праці за кінцевим результатом та її стимулююча роль. 4. Стимулювання через участь у прибутку.	Лекція (1 год) F2F	Робота над проблемними питаннями 1. Дайте графічну інтерпретацію лінійної динаміки витрат і виручки та визначте точку беззбитковості графічним методом. 2. Як аналітично визначити беззбитковий обсяг продукції в однопродуктовому виробництві? 3. Виведіть формулу для обчислення беззбиткового обсягу продукції у грошовому виразі. 4. У чому сутність готівкової беззбитковості і як обчислюється відповідний обсяг виробництва? 5. Поясніть сутність безпеки операційної діяльності і методику обчислення її рівня. Опрацювання літератури: основна 2,3 додаткова 6,7
04.11.2022	Тема 7. Механізм стимулювання Проблемні питання: 1. Які переваги і недоліки погодинної оплати праці? За яких умов доцільно її застосовувати? 2. В яких напрямках відбувається удосконалення форм оплати праці та підвищення їх стимулюючої ролі? 3. Як Ви вважаєте, чим пояснюється загальна світова тенденція до	Практичне заняття (презентації, дискусія) (1 год) F2F	Робота над проблемними питаннями 1. З'ясуйте порядок обчислення збитків при усуненні недоліків в одержаній продукції (виконаній роботі). 2. Як обчислюються збитки від браку продукції внаслідок прихованих дефектів одержаних матеріалів і комплектуючих виробів? 3. Поясніть методику обчислення збитків від вимушеної доставки продукції прискореним способом. 4. Як обчислюється зменшення прибутку (утрачена вигода) унаслідок зменшення обсягу виробництва? Опрацювання літератури: основна 1, 3, 5, додаткова 6,7

	поступового звуження сфери застосування відрядної заробітної плати в її безпосередній формі?		
04.11.2022	Тема 8. Аналіз системи «Витрати-випуск-прибуток» 1 Особливості внутрішньовиробничої матеріальної відповідальності.	Лекція (2 год) F2F	Робота над проблемними питаннями 1. Які системи управління запасами впроваджені на вітчизняних підприємствах? 2. Дайте характеристику системи з фіксованою величиною запасу. 3. Як визначається оптимальна величина запасу? 4. Охарактеризуйте систему з фіксованим інтервалом поставок.
01.12.2022	2 Сутність і передумови аналізу системи «витрати – випуск – прибуток» (ВВП). 3. Аналіз рівноваги та безпеки операційної діяльності	Практичне заняття (презентації, дискусія, групова робота) (1 год)	Опрацювання літератури: основна 2, 4, 5, додаткова 6,7

Вивчення дисципліни передбачає виконання двох поза аудиторних контрольних (модульних) робіт.

Перша контрольна модульна робота виконується за темами 1-5, друга – за темами 6-8 у письмовій формі. Під час виконання студенти мають продемонструвати уміння та навички залучати набуті теоретичні знання та практичні вміння до оцінки внутрішнього економічного механізму.

Вивчення дисципліни передбачає виконання індивідуальних завдань. Кожен студент індивідуально виконує наступні *задачі*:

- потрібно визначити місце підприємства в ієрархічному ринковому середовищі згідно з його галузевою приналежністю;

- охарактеризувати його ринковий потенціал;
- здійснити аналіз ефективності чинного на підприємстві внутрішнього економічного механізму;
- знайти резерви щодо його поліпшення та удосконалення;
- опрацювати дієві напрямки підвищення ефективності внутрішнього економічного механізму;
- сформулювати ефективний вмотивований механізм стимулювання діяльності підприємства.

Після визначення задач студенту необхідно визначитися з порядком і напрямками здійснення його роботи.

Хід виконання роботи має виглядати наступним чином:

1. Коротка характеристика підприємства.
2. Моніторинг виробничої програми підприємства.
3. Ресурсне обґрунтування діяльності підприємства.

За отриманими результатами студенту обов'язково потрібно зробити концептуальні висновки щодо витратності досліджуваного виробництва та обґрунтувати свою відповідь за допомогою відповідних критеріїв. Замість науково-дослідницької роботи студенти можуть отримати 10 балів за вивчення онлайн на платформі COURSERA (<https://www.coursera.org/>)

Детальний план проведення практичних занять, завдання для практичних занять, самостійної та індивідуальної роботи містяться в системі MOODLE у наступних:

1. Методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи з курсу «Внутрішній економічний механізм підприємства»;
2. Методичні рекомендації для виконання індивідуальної роботи з курсу «Внутрішній економічний механізм підприємства».

E. BASIC LITERATURE (OBLIGATORY TEXTBOOKS) / ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА (ОБОВ'ЯЗКОВІ ПІДРУЧНИКИ)

1. Внутрішній економічний механізм підприємства: [навч. посіб.] / За ред. М.Г.Грецака. – К.: КНЕУ, 2001. – 192 с.
2. Джей К. Методы управления стоимостью и анализа затрат: [уч. пособ.] / К. Джей. — М.: Филинь, 1996. — 344 с.
3. Економіка підприємств: [підр.] / За ред. С.Ф. Покропівного. – К.: КНЕУ, 2000.-528с.
4. Внутрішній економічний механізм: [навч.-метод. посібн. для самост. вивч. дисц.] / С. І. Мацюра, О. А. Ніколайчук.– Кривий Ріг: КЕІ КНУ, 2013. – 109с.
5. Саєнко М.Г. Внутрішній економічний механізм підприємства-Курс лекцій. –Тернопіль.-ТАЙП, 2010.- 123с.

F. COMPLEMENTARY LITERATURE / ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

6. Євтушевський В.А. Основи корпоративного управління [Навч.посіб.].—К.Знання, 2013
7. Задихайло Д.В., Кібенко О.Г., Назарова Г.В.- Корпоративне управління: [Навч-посібник].—Харків:Ескада, 2012

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

- <https://www.me.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України.
<https://lukyanenko.at.ua> – Електронна економічна бібліотека
<https://fingal.com.ua> – Галерея фінансової літератури
<http://www.businessvoc.ru> – Бізнес-словник
<https://grebennikon.ru> - Електронная библиотека Grebennikon
<https://www.cfin.ru> – Корпоративний менеджмент
<http://kommersant.org.ua> - Електронна бібліотека статей та книг з економіки

G. THE MOST IMPORTANT PUBLICATIONS OF THE AUTHOR(S) CONCERNING PROPOSED CLASSES / ОСНОВНІ ПУБЛІКАЦІЇ АВТОРА, ЩО ПОВ'ЯЗАНІ З ТЕМАТИКОЮ ЗАПЛАНОВАНИХ ЗАНЯТЬ

1. Мацюра Світлана, Ледян Тетяна
Модель управління інноваційною активністю суб'єктів національної інноваційної системи
Scientific Journal of Polonia University
2016 | book-chapter
DOI: [10.23856/W1701](https://doi.org/10.23856/W1701)
2. Matsyura Svitlana, Radko Victoriya
Intellectual labour as a driving force for information economy development Scientific Journal of Polonia University
Scientific Journal of Polonia University, 2019, 32(1), 47-52.
<https://doi.org/https://doi.org/10.23856/32053>.
3. Matsyura Svitlana, Radko Victoriya
Modern tools for evaluating of the company competitiveness resource based advantages theory
Scientific Journal of Polonia University
2017 | journal-article
DOI: [10.23856/2408](https://doi.org/10.23856/2408)
4. Matsyura Svitlana, Radko Victoriya
Economic Evaluation of the Prospects for Bioenergy Development of Ukraine in Conditions of Globalization Proceedings of the 2019 7th International Conference on Modeling, Development and Strategic Management of Economic System (MDSMES 2019)
2019 | journal-article
DOI: [10.2991/mdsmes-19.2019.54](https://doi.org/10.2991/mdsmes-19.2019.54)
ISBN: [9789462528000](https://www.isbn-international.org/product/9789462528000)
5. Matsyura Svitlana, Radko Victoriya
Sustainable Development Indicators Under Analysis of European Union Member States and Ukraine Proceedings of the III International Scientific Congress Society of Ambient Intelligence 2020 (ISC-SAI 2020)
2020 | journal-article
DOI: [10.2991/aebmr.k.200318.027](https://doi.org/10.2991/aebmr.k.200318.027)
ISBN: [9789462529335](https://www.isbn-international.org/product/9789462529335)
6. Certificate - III International Scientific Conference "Global Aspects of World Economy and International Relations in Conditions of Economic Instability"
Czestochowa - Kryvyi Rih
2018 | other
SOURCE-WORK-ID: №028/2018 19-20.04.2018

H. PREREQUISITE AND POSTREQUISITE / ПРЕРЕКВІЗИТИ ТА ПОСТРЕКВІЗИТИ

Навчальна дисципліна базується на нормативних та за вибором навчальних дисциплінах і є необхідною для опанування подальших навчальних дисциплін «Потенціал і розвиток підприємства», «Управління ресурсами підприємства» тощо.

Обов'язкового знання іноземних мов не потребує

I. SCOPE AND TYPE / КІЛЬКІСТЬ ВІДВЕДЕНИХ ГОДИН ТА ФОРМА ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЬ

	Денна	Заочна
Лекції	16	10
Практичні (лабораторні)	32	8
Самостійна робота студента (СРС)	114	144
Індивідуально-консультативна робота (ІКР)	18	18
Курсова робота	–	–

J. CURRENT AND FINAL EVALUATION / ПОТОЧНЕ ТА ПІДСУМКОВЕ ОЦІНЮВАННЯ

	Денна	Заочна
Поточний контроль, в т.ч.:	90	80
оцінювання під час аудиторних занять	40	20
виконання контрольних (модульних) робіт	20	20
виконання і захист завдань самостійної роботи	30	50
науково-дослідницька робота	10	10
Разом	100	100

Шкала балів	Оцінка за 4-бальною шкалою	Шкала ECTS
90 – 100	Відмінно	A
80 – 89	Добре	B
70 – 79		C
66 – 69		D
60 – 65	Задовільно	E
21 – 59	незадовільно з можливістю повторного складання екзамену (заліку)	FX
0 – 20	незадовільно з можливістю вивчення дисципліни за індивідуальним графіком у формі додаткової індивідуально-консультаційної роботи.	F

K. CODE OF CONDUCT OF THE COURSE / КОДЕКС ПОВЕДІНКИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ КУРСУ

Для успішного проходження курсу та складання контрольних заходів необхідним є виконання наступних обов'язків:

- ❖ не запізнюватися на заняття;
- ❖ не пропускати заняття (як лекційні, так і практичні), в разі хвороби мати довідку або її ксерокопію;
- ❖ самостійно опрацьовувати весь лекційний матеріал та ресурси для самостійної роботи;
- ❖ конструктивно підтримувати зворотній зв'язок з викладачем на всіх етапах проходження курсу (особливо під час виконання індивідуальних проєктів/курсowego проєкту);
- ❖ своєчасно і самостійно виконувати всі передбачені програмою лабораторні та практичні завдання;
- ❖ брати очну участь у контрольних заходах;
- ❖ будь-яке відтворення результатів чужої праці (включаючи практичну роботу над командним проєктом), в тому числі використання завантажених з Інтернету матеріалів, як власних результатів, кваліфікується, як порушення норм і правил академічної доброчесності, та передбачає притягнення до відповідальності у порядку, визначеному чинним законодавством.

L. METHODS OF CONDUCTING / МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Для формувань компетентностей застосовуються такі методи навчання:

вербальні/словесні (лекція, пояснення, розповідь, бесіда);

наочні (спостереження, ілюстрація, демонстрація);

практичні (різні види практичних завдань, вирішення кейсів, виконання графічних робіт, проведення експерименту, практики);

пояснювально-ілюстративний, який передбачає пред'явлення готової інформації викладачем та її засвоєння студентами;

метод проблемного викладу;

дослідницький.

M. TOOLS, EQUIPMENT AND SOFTWARE / ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

мультимедійний клас з ПК, цифровий проєктор

[Zoom](#) – хмарна платформа для відео і аудіо конференцій та вебінарів

ZELIS - система призначена для тестування знань студентів в двох режимах: автоматизований контроль знань та тестування по бланкам.

N. STUDENT RESOURCES, MOOC PLATFORMS / ЦИФРОВІ РЕСУРСИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ТА ВІДКРИТІ ДИСТАНЦІЙНІ ОНЛАЙН КУРСИ

Студентам пропонується доступ до навчальних матеріалів дисципліни - moodle.kneu.dp.ua:

[Coursera](#) – безкоштовні онлайн-курси з різних дисциплін, у разі успішного закінчення яких користувач отримує сертифікат про проходження курсу.

[EdX](#) – онлайн-курси від закладів вищої освіти.

[Prometheus](#) — український громадський проєкт масових відкритих онлайн-курсів.

O. FEEDBACK/ ЗВОРОТНІЙ ЗВ'ЯЗОК

Електронні листи є найкращим способом зв'язатися з керівником курсу, і, будь ласка, додайте шифр групи в темі листа. Якщо ви надішлете мені електронне повідомлення, надайте мені, принаймні, 24 години, щоб відповісти. Якщо ви не отримуєте відповідь, відправте листа повторно.

P. ACADEMIC HONESTY/ АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Державний університет економіки і технологій очікує від студентів розуміння та підтримання високих стандартів академічної чесності. Приклади академічної не доброчесності включають такі: плагіат, зловживання інформацією із застарілих джерел мережі. Очікується, що вся робота, виконана відповідно до вимог курсу, є власною роботою студента. Під час підготовки роботи, яка відповідає вимогам курсу, студенти повинні відрізняти власні ідеї від інформації, отриманої з інших джерел. Без попереднього письмового схвалення викладачем, студенти можуть не подавати один і той же звіт двічі.

APPROVED / ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішенням кафедри економіки та цифрового бізнесу Державного університету економіки і технологій - протокол №1 від 05 жовтня 2022 року

Укладач

Світлана МАЦЮРА

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Кафедрою економіки та цифрового бізнесу
Протокол № 1 від 05 жовтня 2022 року
В.о. завідувача кафедри

Вікторія СОЛОВІЙОВА

Науково-методичною радою Державного університету
економіки і технологій
Протокол № 4 від 30 листопада 2022 року
Голова науково-методичної ради

Валентин ОРЛОВ